

C. K. Državno Odvjetništvo u Zagrebu
 I. R. Procura di Stato in Sebenico
 Stiglo dne 11. 9. 08 sat pod.
 Pervenuto il 11. 9. 08 a H. M. Ant. m.
MAKARSKA, u subotu 12. rujna 1908.
 Lempl. Rubr. Alleg.

GRADSKA BIBLIOTEKA
 „JURAJ ŠIBENIK“
 SIBENIK
 NAUČNI ODSJEK
 Br. 14.

God. I.

Primorski Glas

Izlazi svake subote - Ciena do svrhe tek. godine
 K 1.40. - Pojedini broj 6 para. - Plativo i utuživo
 u Makarskoj.

Uprava lista nalazi se u Makarskoj,
 a uredništvo u Šibeniku.
 Izdavač i odgovorni urednik: Ivo Blažević.
 Tisak: „Hrvatske Tiskare“ - Šibenik.

Oglasi, zahvale i priobćena po pogodbi. - Ruko-
 pisi se ne vraćaju. - Ne biljegovana pisma ne
 primaju se.

Nečuveno!

Ruka drhće, pero zastaje, pamet se muti, protivnici isti se zgražaju, svak u čudu pita, da li je istina!

I do sada je, na žalost, naša Makarska, osobito pod zloglasnom Blešičevom erom, bila pozorištem svakovih podlih denuncija, ali ovakove, o kojoj se po Makarskoj govori, još izborna borba nije zapamtila.

Sve laži, razne podle i sramotne osvade, što su se protiv makarskim pravašima kroz dugi niz godina upotrebljavale, ova ih sadašnja nadmašuje sa svojom ogavnošću.

Ne čudimo se pridošlici Vrankoviću, koji je u Makarsku došao zbog bogatog miraza, nadajući se, da se bogatstvom narodno pouzdanje postići može. Nu da jedan Ribičić, svećenik, vjeroučitelj, počastni kanonik i bivši pravaški zastupnik, koga smo mi na svojim grudima odnijehali, koga smo svojim žrtvama podigli, komu smo svoje povjerenje dali, koga smo protiv napadajima ondašnjih njegovih protivnika branili; da taj Ribičić sada se sa mračnom družbom uortači, tomu se živ čovjek nije nadao.

Podla družba, jedino dostojna „Servus društva“, prava braća Rauchovih sljedbenika, prihvaća se paklenske osvade, ništa manje nego **veleizdaje**. Da tuži sa **veleizdaje** onoga, koji je toliko dobra Ribičiću učinio, što brat bratu učinio ne bi.

A sve u svrhu, e da Ribičiću lakša bude borba protiv pravaškog kandidata, kojega je do jučer Ribičić u zvijezde kovao zbog njegova rodoljublja, značaja i poštenja, a kojega sviestni i slo-

bodni hrvatski građani iznose proti Šarenjaku i proti izdajici stranke i drugova.

„Narodni List“ je kazao, da ako bude borbe, neka bude poštene borbe; ali ovo što se u Makarskoj zbiva, na sramotu je svakom onom, koji se hrvatskim imenom ponosi. Ogavnija su ova sredstva, što ih sada samozvani pristaše hrvatske stranke u Makarskoj upotrebljavaju i od onih nekadašnjih, kojima su bili očevidni svidoci, u glasovitim makarskim borbama, kolovodje današnje hrvatske stranke: Biankini i Trumbić.

Ciela je Makarska pod dojmom podlih osvada, što ih kuju pristaše hrvatske stranke a u prvom redu one tobožnje **veleizdajničke**. Državne vlasti u Makarskoj te tobožnje veleizdaje ne vide; ali ju s toga otkrivaju pristaše vajne hrvatske stranke. Zanan, sve što se ovo u Makarskoj zbiva u prvom redu odgovornost pada na nekadašnjeg pravaškog zastupnika, a današnjega kandidata hrvatske stranke. Ne radi se ovdje o pravaštvu, već se radi o hrvatskom ponosu i o hrvatskom poštenju, pak pozivljemo stoga sve novine bez razlike stranaka, a u prvom redu novine hrv. stranke, dapače ovim pozivljemo vidjenije njezine predstavnike, da u ime poštenja, morala i hrvatstva ustanu proti ovakovim podlim denuncijama, proti ovakom sramotnom načinu borbe, i da čeljad, koja su kadra da ovakove sramote počinjaju, od sebe odbace, e da njihova sramota i ruglo ne padne na obraz ciele hrvatske stranke.

Makarski pravaši.

Koliko je pak bezočno Antićevo pisanje, neka govore sljedeće činjenice. On kaže, da je pristaša hrvatske stranke, dok nazad malo vremena dao je jednu izjavu u zagrebačkomu listu „Hrvatstvo“, u kojoj izjavi Antičić podpisom svojim tvrdi, da je uvijek bio pravašem i da će pravašem ostati. Sada u „Narodnome Listu“ izjavljuje, kako rekosmo, da je pristaša hrvatske stranke. Dakle, kad je lagao, ill onda kad je u „Hrvatstvu“ izjavio, da je pravaš; ili sada kada izjavljuje u „Narodnome Listu“ da pripada hrvatskoj stranci? Mi velimo, da istinu nije kazao ni onda, ni sada, a evo kako. Dok je on izjavljivao da je pravaš, dotle je svega i svašta radio proti pravašima, a u svomu selu širio ideje demokratske stranke i proširivao listove demokratsko-naprednjačke. Antičić

kaže, da je Biankini stupio, a lani za izbora na carevinskom vieću, javno je na skupštini u Makarskoj izjavio, da ne će po nikakovu cieniu pristati i glasovati za ondašnjega kandidata hrvatske stranke. Izbori su bili nadošli, Antičić niti je glasovao za pravaša, niti za kandidata hrvatske stranke, već je žilavo radio i sa svim svojim pristašama glasovao je za demokrata. I ovakav čovjek kroz stupce „Narodnog Lista“ zavarava Biankina, da je uvijek bio njegovim pristašem. Pak i danas njegovi pristaše u Igranima najzagrijaniji su pristaše demokratske stranke i širitelji njenih listova. Seljaci, koji njega sliede, još nisu toliko prefrigani, da se onako vještački poput svoga meštra znadu prikazati: sad pravašima, sad hrvatske stranke, a sad opet demokratima; već se oni otvoreno i javno demokratima priznaju, kako im je to njihov meštar u glavi usadio.

Antičić bezobrazno laže, kad veli, da „Primorski Glas“ u svakomu svomu broju napada Igrance. To može kazati neukima seljacima, koji svojom glavom ne misle, već se za nos puštaju od njega voditi. Naš list nikada nije napao celo selo, već je upirao prstom na njega, toga pravoga zloduha, koji je oko sebe okupio nekoliko nemirnjaka.

Naravno, Antičić izkrivljuje i laže, e da samo ucka seljake proti nepočudnim mu ljudima, koji su ga u duši upoznali, sa svom nečuvenom lukavošću, kojom se je himbeno do sada pokazivao. Doći će vrijeme, i ne će biti dugo, kad će i zavedeni Igranci upoznati toga prefrigana „rodoljuba“, kao što su ga jur dobro upoznali ostali primorci.

Mi smo se potužili na ponašanje Antičićevih prirepina i na razne nemire u onome selu, a on nam odgovara poznatom njegovom smionošću, da u Igranima toga nema, te da ondje nije nikada nitko bio napadnut. Nu ako on tako laže, mi sa činjenicama evo obaramo njegove laži. Zar toliko bezočno Antičić može tajiti, n. pr. da nazad nekoliko mjeseci nije bio napadnut u Igranima bezsramnim besjedama jedan učitelj bogoslovije, od Antičićevih pristaša, premda nigda prvo ni čuli ni vidili nisu onoga učitelja bogoslovlja. Zar nije bio takodjer najpogrdnijim izrazima počašćen jedan profesor zadarske hrvatske gimnazije? Mi ne znamo je li sve to on čuo, budući je parobrod dalje od obale pristao, ali oni što su bili na mulu zgražali su se podlosti i divljaštvu zavedenih seljaka. Pisac ovih redaka vidio je, čuo i zgadilo ga je kako Antičićevi nemirnjaci ogavno vriedjaju dva srednjoškolca, Antičiću dobro poznata, od kojih jedan znao bi iz mladenačkih svojih

Malo odgovora Petru Antičiću.

U zadnjemu broju „Primorskoga Glasa“ kazali smo, kako je Antičić svega i svašta rigao proti jednomu svomu župniku, a kad ga je ovaj u škripac uhvatio, tada je kličući i plačući poštenje pred njim pitao, pa opet za tim iste je klevete širio i dalje opeptovao. Čovjek dakle, koji se ovako ponaša, nije vriedan, da se na njegovo pisanje čestiti ljudi osvrću, pa koliko ih Antičić napadao i grdio. Ne dakle zbog njega, već zaradi šire javnosti osvrnut ćemo se na dugu onu pištulu u „Narodnome Listu“. Što se odnosi na trojicu seljaka, koji su ono uz njega podpisali, znademo da su to podpisali, jerbo su samo lutke u njegovim rukama.

dana otvoriti zanimivih bilježaka, pa bi ju načina grdna udario u druge diple. Samo malo ustrpljenja, pa će i to na tapet izaći. Zar se nije više puta desilo, da su čak školska djeca pospradne i uvredljive pjesme pjevali, kad bi ugledali kakovog svećenika ili redovnika?

Sve ovo nieće Petar Antičić i smiono prikazuje svoje prirepine kao ljude uljudne i bogobojeće. Bit će da su se umetnuli na svoga učitelja.

Dakle Antičić brani svoje pristaše, koji izazivlju i pogrdlju nepriekorne redovnike, koji brodicam u drugo selo idju demonstrirati pred redovničkim samostanom, i u svom bjesnilu urliču proti redovnicima i vjeri, a kliču demokratskoj stranci. (Ta baš i od Antičićevih supotpisatelja bili su neki pri toj demonstraciji kao glavni kotovodje). Zar nam nije poznato, kako desni prijatelji i glavni njegovi sljedbenici, čak i u crkvi paklenom zlobom hoće da zameću kavgu. Kako sa raznim izazivajućim demokratskim nadpisima u crkvu dolaze, samo da nemire izazovu. Kako pred crkvom tvorno napadaju mirne crkovne pjevače, samo za to, što u crkvi pjevaju. Urcikavca glava ne boli, ali zavedene seljake sudbena odsuda svrbi. Još ovakovih primjera mogli bismo nanizati, ali ih je za danas dosta.

Ako seoski glavar, njegov sljedbenik, nije ništa preuzeo da se tomu kraj učini, pak ni žandarmarija, koja se u blizini nahodi, to je pitanje, o kojemu ćemo se možda drugi put baviti. Danas ćemo samo naglasiti, da oružništvo u Igranima, kad bi iskreno zborilo, a ne službeno, znalo bi zanimljiva kaživati, ali Bože zdravlje, rek' bi, da će okolnosti iziskivati očitovanje nekih zgoda. Mi tražimo i zahtjevamo reda i mira u Igranima, a oružništvo je tu da mir i red nadzire, da stvarno i istinski prijavljuje bez obzira, što je oružništvo na stanu baš u kući glasovitog Petra Antičića.

Na druge točke Antičićeve pištule, kao i na pismo upravljeno župniku ni krivu ni dužnu, osvrnuti ćemo se drugom zgodom, a za danas ovo mu je dosta.

Iz Imotske krajine.

Jedan kužni zadržak Zelembaća Ive i njegove družine.

Zelembać je na silnoj mucu što ne može svijetu prodati kao što je dosada pro-

davao. „Primorski Glas“ stao je stopom na njegov šareni rep, pa stoga on sikće i štrca otrovan jed, koga je on pun. Gdje-god se vrcne i htjeo bi ujednom odalečiti svoje progonitelje, koji ga pred poštenim svietom razkrinkavaju. Ali nek znade Zelembać, da on nami neće uteći. Mi znademo da je on pogibeljan, da je on otrovan i da njegov kužni zadržak može otrovati Imotsku krajinu; stoga mi ga ne ćemo puštati; mi ćemo svu snagu svoju upotrebiti, da onemogućimo onaj niski zadržak, kojim on diše. Mi imamo za to dosta snage, imamo dokumenata izobenost i o pršutima težačkim i o zecevima i maslu i siru i svakomu drugomu božjemu daru. Mi smo ovo samo započeli, ali kad proslidimo, onda će biti još šarovitiji Zelembać.

Ovih dana u svoj mucu stao se previjati Zelembać, pa se vrcnuo i htio šćipnuti pravedne ljude u „Slobodi“. To nemari, da je možda drugi poslao „Slobodi“. Svakako sve je to nadahnio Zelembać Ivo. Onaki smrad, onakovu kugu nemože izbaciti nego on. To je pisanje pokojnom profesoru Čali. Dopisnik veli, da je ležao u manastiru profesor Čala, a kroz to vrijeme da je četa popova i fratara bučila po Imotskomu. Ali moj Zelembać, ti znaš pametno primati težačke pršute, a ne znaš pošteno pisati. Popovi i fratri nisu bučili na 13. kolovoza, nego su ozbiljno prisustvovali pravaškoj skupštini u Imotskomu kao članovi stranke prava. Bučenje i halabuka to je vlastitost vas demokrata, koji ne znate nego vikati i psovati. Ogledaj se moj Zelembaću oko sebe, pa ćeš viditi, kako se krivi od vike i tvoj Miro i tvoj „Evome“ i tvoj Iko u debelom kaputu i tvoj Niko njuškalo itd. Žene i djeca i ljudi moraju začipati uši kad pokraj vas prodju. Zatim, Ivo Zelembaću, ti si lagao o bolesti Čalinoj, jerbo pokojni Čal nije još onoga dana bio bolestan, nego je želio doći na skupštinu, ali se je bojao doći na nju kao profesor, pošto je znao, da je vlada uz demokrate, a protiva pravaškoj stranci, pa bi mu mogla njegovu položaju naškoditi, tim više što si ti policijske naravi, i tako se je najviše bojao tvoje dojava.

Tek sutradan, t. j. na 14. u večer, pojavilo se je na njemu poremećenje uma. Po tomu Zelembać je lagao u zadahnivanju onoga kužnoga pisanja. Ali to je

ništa Zelembaću i njegovoj prirepini dopisniku ili bolje pošiljaču njegovu, kao što i „Slobodi“, samo neka drugoga ocrne i otruju. To je njihov zanat, pa im ta kuga u slast pada.

Niski Zelembać, nadahnitelj onoga dopisa u „Slobodi“ veli, da su franjevci željeli da se oslobode pok. Čale. Time hoće Zelembać da ih ocrni sa kršćanske ljubavi. Ali, moj Zelembaću, ako franjevci nisu pokazali ljubavi u onom času, onda nije ni more slano.

Pokojni Čale nenadno je obolio. To nije bila obična bolest, nego poremećenje uma. Ono dana on je bio u neprestanom biesnilu. Skakao je, vikao je, mučio se, da ga je bila grozota i pogledati. Punih deset dana franjevci su morali sve to podnositi, i podnosili su. Učinili su sve, što su mogli učiniti. Ono, što je dužnost bila drugoga, sve su to franjevci preuzeli na se. Naravno, da su takovi bolestnici teški. Da je čovjek najbogatiji, ne drži takovo čeljade u svojoj kući, nego ga šalje u bolnicu. Tamo je bolestniku bolje zaradi svijuh sprava liečničkih, a opet je bolje obitelji, kojoj pripada.

I franjevci su želili, da se bolestni Čale pošalje u bolnicu. A da zašto su bolnice sagradjene? Zar za Zelembaća i nikoga drugoga? Franjevci su to i zahtjevali od občine, pa to je bila želja svakoga pametnoga i poštenoga gradjanina. Obćinski načelnik na to je bio odmah spravan, ali na nesreću nije bilo u nekim bolnicam mjesta. Dok se napokon ne našlo u Sarajevu. Dok se je tražilo mjesto, pobožni Marko Dunda došao i tobože od smilenja ponudio za Čalu svoju — štalu. Samo da Zelembać može pisati ili nadahnjivati dopise onako nizke. Naravno, da se ta gnjusna ponuda prezrela.

Za vrijeme bolesti pokojnika nije bilo Zelembaća, a sada ga uhvatilo bogoljubstvo, baš kô i onda za kolonom u crkvi, kada je u svojoj pameti smišljao kako će pogrditi presv. biskupa Carića.

A napokon gdje su bili drugi demokrati? Zašto ga nije odpratio do Sarajeva šaroviti Zelembać? Zašto nije Miro, kad i onako bez posla vuca se po Imotskomu? A zašto nije Mile dotur? Ta on je demokrat. Ali, eto, Mile je dotur bio tada na drugomu mjestu. Ljubav kršćanska vodila ga je u Split, pa je s te ljubavi zaslužio

Kratki opis l. ovogodišnjeg hrvatskog hodošašća u Lurd.

U Baškojvodi početkom rujna.

Rado se odazivljem pozivu našeg „Primorskog Glasa“ da u kratkom opišem l. ovogodišnje hrvatsko hodošašće k našoj miloj Gospi Lurdskoj. Rekô u kratko, jer kroz nekoliko tjedana napisati će knjigu o našem hrvatskome hodošašću Vlač. Ivan Nep. Jemeršić, župnik i narodni zastupnik (poznati hrvatski mučenik) u Grubišopolje (Hrvatska). Opis hodošašća i djelo bit će opremljeno dostojno časti Majke Božje i na milu uspomenu svakom hodočasniku, na a obćenitu korist svakom čestitom Hrvat, navlastito katoliku. (Vruće preporučujemo braći katolicima Hrvatima, da se odma predbroje za predplatu te knjige, koja će bit vrlo liepa originalno ilustrovana).

Pri odlasku na 7. kolovoza u jutro rano

podjoh u našu crkvu sv. Nikole, kleknuo pred kipom Majke Božje Presv. Rožarija i izreko 7 Zdravi Marija. Zdravu kraljicu vruće moleć nebesku kraljicu, da mi ona bude u pomoći pri mome putovanju. Na 9. kolovoza u 6 sati pr. p. sa ostalim hodočasnicima zdravo stigô na Rieku. S parobroda udilj hodočasnici krenuše k crkvi O. O. kapucina posvećena Majci Božjoj i tu od njihova Starešinstva primi smo sliedeću uputu:

Slavite Boga za čitavoga svoga putovanja:

1. Vršeći potpuno putokaz i dnevni red hodošašća;
2. moleći puno, i to pobožno i srdačno;
3. pokazujući se prijaznim prema svima hodočasnicima, ali osobito skupini, kojoj pripadaš;
4. strpljivo podnoseći nezgode, poteškoće i protivnosti, koje će te snaći bilo u vlaku, bilo u kolodvoru, bilo u hotelima;

5. pružajući dobar primjer na svakome mjestu svojemu iskrnjemu svojom pobožnošću, čednošću i udvornošću;

6. prisustvujući redovito svim činima pobožnosti kao u Lurdu, tako i drugdje;

7. moleći se usudno za siromašne bolesnike i svoju milu hrvatsku domovinu, e da u njenome javnome i privatnome životu budu pudu poštivana Kristova načela.

Ovo nam (hodočasnicima) je bila sjevernica:

Svjetlost, koja pokazuje put hodočašću, jest: Vjera.

Putovnica, koja ravna njegove korake, jest: Uhvanje.

Sila, koja ga vodi k njegovu cilju, jest — —: Ljubav.

Kišobran, koji ga štiti od sunčanice i oluje, jest: Poniznost.

Piće, kojim gasi žeđu, jest: Molitva.

— slijepeć. Mučenik svoga Alije i Ive Zelembača!

A mrtvi ostanci pokojnika? Taj prenos nije nego prljavost demokrata. Oni su brzojavili i lažno potpisali franjevce, da pokojnika prenesu na njihov trošak. Je li pošteno tako činiti? Tako lagati na štetu drugoga! Tako ste, vi jadni ljudi, jednoga čovjeka natjerali u trošak od hiljade forinta. Bezdušnici!

A zašto nije bilo oprostaja? A gdje je bio Zelembač? A gdje je bio Mile dotur? A gdje je bio lko u kaputu? Oni liepo govore kô nitko na svietu. Što niesu otvorili svoja liepa usta, pa zakreketalu po svomu običaju.

Onakovo pisanje sramota je dopisniku, još je sramotnije doturu Jozi što ga prima, ali na diku je nadahnitelju Zelembaču, jer onakov duševni smrad za nj je život. Evala demokratskoj stranci kad onakovu duševnu kloaku ima u ovoj ljetnoj vrućini za brlog duševnih propalica. Krajišnik.

Naši dopisi.

O mjestnim demokratima.

Pišu nam sa Studenaca:

Kad prolazim Bosnom, Hercegovinom ili Dalmacijom svak se čudi i svagdje smo prekoreni od pametnih i poštenih ljudi, jer da smo mi nekakvi demokrati, bezvjerci. Tomu ružnom glasu o nami uzrokom je to, što se je Smodlaka s početka hvalio u svom listu, da ima najviše demokrata u Studencima.

Nu to ništa nije istina, nego evo kako stvar stoji u ovom selu:

Ovdje imade jedan čovjek, koga zovu Pulicija. Od 15 godina odvrkao se je od oca i braće kao kučarac iliti vam galantar. Tako je priučio zanat sa čifutim i otvorio dućan na Studencim.

Ovaj, kako je počela izlaziti „Pučka Sloboda“, odmah je rekao: evo za me sreće, ter je skočio o tom raditi i zavoditi narod. Nu nije sreća poslužila ni njemu, ni njegovu proroku Jozi, da prisvoji ni jednoga umnoga i poštenoga čovjeka iz Studenaca, već nešto pet šest baraba i razsipnika itd., dajući im u lude glave, da će biti riešeni od svih ljaga i zloća, što imadu na sebi, kad budu demokrati.

Suviše im je obećavao nekakve časti i odmah im postavljao imena, jednom direktur,

drugom ricivtur, trećem kontrolor, četvrtom predsjednik itd.

Takodjer prikazivao im je sreću od štionicice i blagajne, koju misle otvoriti i razpolagati njezinim novcem.

Oni videći, da ih tolika čast čeka, polebedili se za tim i stali ko mahniti letati po selu i uzbunjivati jadne i poštene težake. Najviše su obliećali oko onih, kojima mjestna hrvatska pučka blagajna nije mogla dati zajma po pravilniku radi oskudice jamstva ili radi njihova ponašanja.

Tako su nekoliko biednih ljudi zaludili i uhvatili, pa izmaknuli kom jednu krunu, kom dvi, a medjutim uvijek obećavaju da će dobiti mukte novaca i da ne će biti ni travarine, ni šumarine, ni redovine, ni drugih danjaka, samo neka dadu para za novu štionicu.

Evo jedan izgled tomu:

Jednoga sveca došao Medik Udovičić k crkvi. Tute reče Anti Batiniću ovako: Ante, kako ti ne dodješ k nami? Ante mu odgovori: ja sam davno za to učinio križ, to je dosta. — Što će meni tvoj križ, odgovori Pulicija, kad nisi dao navaca. — Evala Pulicija kad onako umi. Njemu pjevac pjeva, a budale neka budale. Sjetit će se, ali će bit kasno.

Još jednu: Mate Stipić po krčmam pripovieda, da je rekao neki dotur Manjkale, da demokrati mogu ovu našu blagajnu odmah zaplieniiti. Bravo. Jesu mudre glave! O što bi onda predika Šuljevantović, Stipić i Zare!?

Ovo smo rekli neka ljudi pametni ne zamjere Studenčanim. Pametni i poštenu Studenčani stoje na svom mjestu, uzdajući se u svoj trud i rad, a oni, koji se uzdaju u mukteševinu, lataju i budalakaju, a najposli kad se svide, stidit će se pred poštenim svietom. Gosp. Jozi doturu dao Bog, da se svagdi usladio kao i na Studencim.

Nekoliko putnika Studenačkih.

Učitelj Šimić i njegovu rovarenje.

Pišu nam iz Proložca:

Ima nekoliko vremena, da nam je došao ovdje Marko Šimić. Još kad je bio doli u Primorju sjatio se je bio sa Petrom Antičićem i s njim je stao širiti „Pučku Slobodu“ i demokratsku stranku. Znamo, da nije puno ni doli gledao svoju dužnost.

Odanle je došao k nami, pa je stao i kod nas širiti „Pučku Slobodu“ i demo-

kratsku stranku. Ova smutnja, koja je u našem selu, većinom je njegovo brašno. Njemu bi imala biti njegova dužnost prva stvar. Za to ga plaćamo od svog zalogaja. Ali, na žalost, to od njega ne vidimo. Sve je u njega neredovito i svedjerno se skita: sad u lov, sad u Imotsku, a njegov Niko nikad ne ide u crkvu, dočim on je vazda u društvu baraba i propalica.

Mi smo se nadali, da će se jedanput sviditi taj čovjek i mučali smo i trpili. Ali vidimo, da se on ne popravlja i da postaje sve to objestniji. S toga javno pozivljemo i njega i stariju njegovu vlast, da ovaj nered već prestane. Nek se ne meće u naše seoske stvari i neka neuznemiriva našega puka. Ovoga nereda mi smo više siti, pa toga ne ćemo dalje trpiti.

Težaci iz Proložca.

Sastanak demokratâ.

Pišu nam iz Glavine kod Imotskoga:

Bio je na 30 prošlog mjeseca ovdje u Laze Vukadinovića sastanak demokrata iz sve pokrajine. Braća došla svojoj bratiji u pohode na bratimljenje. Iz Imotskoga bio jo dotur „Evo me“ i Mile Vuković. Iz ostalih sela došlo je nekoliko propalica. Najviše je bilo sa Studenaca. Sve studenačke barabe t. j. deset ih na broju, a vodio ih je njihov kapural Pulicija isto ko i kapral Toša od dva groša.

Najprije su dobili blagoslov od pope, a onda su se sa bratijom izgrlili. Bit će jada u izborim. Ajme Jozo, u tri dana iznenada! Seljak.

Moralne pouke.

Navika i običaj.

Običaj i navike više vriede nego li isti zakon, jer zakoni najvećma potječu iz običaja. Naš narod veli: bolje da nestane sela, nego u selu adeta.

Najlakše je upoznat čovjeka po njegovim navikam; one su mi izraz srca i duše. Siromah obilan poštenjem i dobrim navikam pliva kao ulje vrh vode nad bogatašem, koji imanjem obiluje, ali srcem je ubog. Ob ovim veli sv. Pavao: „prvi nema ništa a uživa svaka; dok drugi rek bi da uživa sva, a ništa nema“. Dobro i plemenite navike čudesu stvoriše i dadoše velikana, a zle samih propalica i sunovratiše hiljade u biedu i nevolju. Tko je navikao dobro djelovati, to

Hrana, koja ga hrani, jest: Sveta Pričest.

Štap, na koji se pute oslanja, jest: Sv. Križ.

Dragocjeni biser, koji ga resi, jest: Krunica.

Prtljaga, koju nosi, to su njegova: Dobra djela.

Cvijeće, koje on pobire na putu, to su djela: Ustrpljivosti i dobrote.

Glazba, koja ga oživljuje, to su: — — Pobožne pjesmice.

Blago, kojim se obogaćuje, to su: Slatke uspomene.

Utječište, kamo se zaklanja, to je: Srce Isusovo.

Veselje, koje mu naponja dušu, to je društvo: Marijino, sv. Andjela Čuvara i sveca Imenjaka.

* * *

Na 10. kolovoza u jutro rano u čarnoj

kripti novo zasnovane crkve Lurske djevice O. O. Kapucina na Rieci izpovjedismo se i primismo sv. pričest na sv. misi, koju je rekao Presvjetli Dr. A. Mahnić, Krčki Biskup, predsjednik i pokrovitelj ovoga hodošašća. Na određenj sat hodočasnici redom udjoše na parobrod, a tačno u 8 sati pred podne parobrod „Salona“ Ugarsko-hrvatskoga društva počme odmicati od kraja. Sad nasta ganutljivo pozdravljanje s parobroda i s obale. Taj prizor prekine krasno, skladno pjevanje himne:

„Sred te se pećine Marija javi
Iz rajske visine tu je pozdravi
Zdravo, zdravo, zdravo Marijo!
Zdravo, zdravo Marijo!“ itd.

Marijinih kćeri na obali i hodočasnika na parobrodu. Pošto parobrod bio se dobro odmakao i zaplovio širokim morem, mal a malo to miloskladno pjevanje izgubi se mor-

skom pućinom. Na parobrodu hodačasnici molili su sv. Rožarije i pjevali nabožne pjesme u čast Gospi Lurdskoj. Na 6 sati večer stigismo u Mletke, odkle sa osobitim vlakom otputovasmo, te na 2 sata po ponoći prispismo u Milan. Čitav dan (11 kolovoza) ostasmo u Milanu, iza kako smo slušali sv. Misu sa vještjim vodičem pregledavali smo znamenitosti grada. Sutradan (12 kolovoza) u 9 sati i 30 časa otputovasmo iz Milana u Genovu, gdje stigismo u 1 sat p. p. a u Ventimilju u 6 sati i 40 časaka večeri. (Od Genove do Ventimilje ima 80 malih i velikih tunela). Tu ostavismo talijansku medju te iz vlaka talijanskoga prekrcasmo se u francuzki i na 2 1/2 sata po ponoći stigismo u Marsiliju.

(Nastavit će se).

mu kao u krv prešlo i s takovom lahkoćom to obavlja, da i ne osjeća. Navika na radnju neprestanu i svagdanju s vremenom postaje prilično lahka, kao što svaka druga navika. Kaže se o nekom mladom francuzkom častniku, kojemu je bio običaj po svojoj sobi hodati vičući: „Hoću postati maršalom francuskim i ostaviti glasovito ime“; pa je zbilja i umrao kao maršal francuzki. Napokom bila je rieč: „Tvrda odluka duboka je mudrošć“. Navika je ili urodjena ili stečena. Urodjena je: naravna sklanost moćiju k svojim činima, kao što je poznavanje prvih uzroka. Stečena je, koja se postizava iz često opetovanih čina, koji nam po malo priedju u narav. Navika se može: prama tomu kako upravljamo moć razuma na dobro ili na zlo. Leibniz definira naviku ovako: sadašnjost opterećena prošlošću, prepuna budućnosti. I u istinu, jer navada nije drugo, već koji često opetovani čin, koji nam je kao u krv prešao i teško da ga ikada izčupamo. On živi s čovjekom i s njim umire. Najvjerniji pratioc u čovječjem životu je navika. Navada se prometnula u život.

Zle navike upropastiše ljude, obitelji, društva, narode; dočim dobre podigoše ih do sreće, prosvjete, napredka. Gdje se razkopitili gadni običaji, tu ljudstvo krenulo nazad fizično i moralno; naprotiv gdje vlada liep običaj, tu sve cvate. Odatle ona velika smionstva i junačtva, odatle uzori i rodoljubi i velikani riečju, perom i djelom.

Kao što ima vrlina i mana duševnih, tako ih ima i tjelesnih. I ove često navadom prometnu se u živo, tako da ćeš prvo skršiti čovjeka nego li ga otresti njegovih mana. Na što tko privika na to i obika, pak hoće se silne volje, krepka duha i odvažna samopriegara za takove postupke.

Glasoviti grčki govornik Demosten imao je mnogo tjelesnih mana, od kojih se nemo-gaše nikako oprostiti, ali on nam pokaza kako odlučna volja i to može. Eno ga na obali morskoj s kamenčićem pod jezikom, gdje više uz bućanje valova, da se izpravi od tepavosti. Imao je običaj trzati ramenom, a on nad njim viša oštri mač i kroz malo vremena ostavio se i te navike. Ovako se mogu liečiti i duševne mane i beteži i to čestim opetovanjem krepostnih čina. Ništa na svrietu nije nemoguće. Veliki Napokon to nam pokaza, kao što i mnogi drugi velikani.

Iz jutra se vidi kakav će dan, s toga treba je za rana zasadi u srce i dušu dobre i plemenite navike, jer dobra navika — spas, zla — propast.

Izborna zgodopisje.

„Crvena Hrvatska“ piše: „Mi ne ćemo za zastupnike ljude, koji se znadu samo klanjati, i koji bi za svoju korist bili spravni žrtvovati narod. Mi ne ćemo za zastupnike ljude, koji su se odgojili u lizanju. Neodvisni ljudi neka budu zastupnici neodvisnog puka“. — Ovako „Crvena Hrvatska“, a mi sa naše strane ovo podpuno podpisujemo. Poznaju li prvaci oko dubrovačkoga lista kandidata njihove stranke za grad Makarsku? Uvjereni smo, da ga oni dobro ne poznaju, jer da ga oni poznaju, ne samo što bi ono napisali sa obćega stano-višta, ali bi valjda javno i posebno osudili čovjeka, koji se onakovim podlim sredstvima služi proti političkim svojim protivnicima, a

do jučerašnjim sudrogovima i prijateljima, kao što se služi Ribičić.

Ribičić je bio sazvaio sastanak birača na 3. tek. mjeseca. Sastanak se je obdržavao u „Decimi“, u jednoj od većih prostorija u gradu, jer su se nadali mnogobrojnomo oduzivu. Četrnajstoricah ih je na sastanak došla, u ovima brojeći kandidata i njegova brata. Od svih tih, devetorica imadu izbornomo pravo u gradu. Od Hrvata, koji su se nazad šest godina za Ribičića borili, niti jedan nije bio. To je najbolja odsuda izdajici stranke i drugova.

Kroz svih šest godina zastupnikovanja Ribičić nije se nikad udostajao doći u doticaj sa svojim izbornicima. Više puta umoljen i upozoren, ipak nikada, da je sazvaio kakov bar dogovor, da se sa izbornicima sporazumi, da čuje njihove želje i potrebe. On je za njih imao samo prezira i omalovaženja. Za Ribičića je mali puk marva, a samo fina gospoda dostojna su njegovoga prijateljstva i doticaja. Ipak ovaj Ribičić sada osobno idje u lov za biračima, ne bi li ih medenim riečima ponovno zavarao. Nu svaki sviestni birač pokazati će mu vrata, jer kad ga kroz šest godina nije vidio, ne treba ga nit u buduće. Prigodom prošlih izbora za carev. vieće, upitan neki došljak od jednoga pravaša, za koga će glasovati, došljak odgovori: prvo za pasa, ali za popa nikada. Ovaj došljak, sada je glavni pomagač Ribičiću, i ako je Ribičić po našem sudu još pop: ali ne znamo, kako došljak sada sudi prama onome, što se je lani bio izrazio, biva: prvo za pasa, ali za popa nikada.

Ribičiću je glavni pomagač i bivši socijalistički kandidat. I sa njime Ribičić računa i njegovoga glasa broji.

Iz najpouzdanijega izvora doznajemo, da je Ribičić, osim što je u poslu denunciranja u Zadar pošao, takodjer i za to pošao, kako bi dr. Werka, kandidata demokratsko-napredne stranke, odvratio od kandidiranja u Makarskoj; a u slučaju užih izbora, da si osjegura svoje glasove.

Za Ribičića agitiraju i glavni su mu korteši oni, koji su hrvatsku trobojnicu napadali, koji su bili najpodliji denuncijanti u Blešićevoj eri. Ovo je sve dobro Ribičiću poznato, ali se on toga danas ne stidi.

Viesti.

Lična viest. Povratio se je sa putovanja naš presvietli biskup Dr. Carić.

Hrvatsko parob. društvo „Jadran“ kupilo je u Englezkoj dva parobroda, koji će se zvati: „Jadran“ jedan, a drugi „Split“. Ova dva parobroda početi će vršiti službu 1. listopada, između Trsta—Rieke i Metkovića.

Tuna se je dosta ulovilo ovih dana kod nas.

Odsudjen je na godinu dana tamnice onaj Vuletić, što je bio napao redare.

Masline. Uslied neprekidne suše, pojavila se je uš na maslinama, da su jur sve odpale.

Izbori biranih birača za makarsku obćinu urečeni su za dan 16. i 17. listopada.

Imenice za izvanske obćine oglašene su na 9. tekućega, a za grad biti će oglašene na 14 tekućega. Svakomu obćinaru dozvoljeno je kroz uredovne satove imenice pregledati u obćinskome uredu. Imenice stajati će na uvid kroz 8 dana.

Svega po malo.

Princip postao franjevcem. Princ Karlo od Levensteina položio je u franjevačkom manastiru svoj redovnički zavjet. Ovomu činu prisustvovala je nadvojvodkinja Marija Terezija od Austrije i njezina kćer, te druge visoke kneževske ličnosti. Pošto je princ zavjet učinio, primao je mnogobrojne čestitke. Knez franjevac stanovat će u jednoj samostanskoj ćelijici, koja ima jedini ures oltarić sa slikom bogorodičinom.

Otrovnih zmija ubijeno je u Bosni godine 1906 i 1907 preko dvestotine hiljada, za koje su tamošnji žitelji dobili stoćetredeset hiljada kruua nagrade. U god. 1906. ubole su otrovne zmije u Bosni do dvie stotine osoba, od kojih je devet umrlo. Koza i ovaca postradalo je od uboda zmija preko deset hiljada.

Nastradao parobrod. Javljaju i San-Francisca, da je nastradao onamo neki nepoznati parobrod i da su se svi mornari i putnici potopili.

Kolera u Rusiji. Iz raznih pokrajina Rusije javljaju, da se je kolera pojavila i da je umrlo o kolere više osoba.

Najveća dalmatinska zlatarija

ANTE RADIĆA - SPLIT.

Trg voća, Gradska vrata na obali.

Ilustrovane cjenike šalje badava. — Ilustrovane cjenike šalje badava.